

Vlaams
Parlement

ingediend op **335** (2019-2020) – Nr. 2
2 juni 2020 (2019-2020)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Stijn Bex, Brecht Warnez en Koen Daniëls

over het voorstel van resolutie

van Koen Daniëls, Brecht Warnez, Sihame El Kaouakibi,
Annabel Tavernier, Loes Vandromme en Karolien Grosemans

over maatregelen om de gevolgen van de coronacrisis
voor de studievoortgang in het hoger onderwijs
op te vangen en te monitoren

en over het voorstel van resolutie

van Hannelore Goeman, Katia Segers en Conner Rousseau

over het garanderen
van de studiekansen op langere termijn
voor studenten hoger onderwijs
in het licht van de coronacrisis

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Karolien Grosemans.

Vaste leden:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels, Annabel Tavernier;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Jo Brouns, Loes Vandromme;
Jean-Jacques De Gucht, Sihame El Kaouakibi;
Stijn Bex, Elisabeth Meuleman;
Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:

Marius Meremans, Axel Ronse, Nadia Sminate, Kris Van Dijck, Katja Verheyen;
Leo Pieters, Els Sterckx, Sam Van Rooy;
Katrien Schryvers, Brecht Warnez;
Els Ampe, Steven Coenegrachts;
Johan Danen, Gustaaf Pelckmans;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

Documenten in het dossier:

335 (2019-2020) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

294 (2019-2020) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

INHOUD

1. Toelichting door Hannelore Goeman.....	4
2. Toelichting door Koen Daniëls	5
3. Bespreking	6
4. Stemmingen.....	14
Gebruikte afkortingen.....	15

Op 28 mei 2020 stond het voorstel van resolutie van Hannelore Goeman, Katia Segers en Conner Rousseau over het garanderen van de studiekansen op langere termijn voor studenten hoger onderwijs in het licht van de coronacrisis (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 294/1*), op de agenda van de Commissie voor Onderwijs.

Op verzoek van de indieners werd, na een unanieme beslissing van de commissie, het voorstel van resolutie van Koen Daniëls, Brecht Warnez, Sihame El Kaouakibi, Annabel Tavernier, Loes Vandromme en Karolien Grosemans over maatregelen om de gevolgen van de coronacrisis voor de studievoortgang in het hoger onderwijs op te vangen en te monitoren, aan de agenda toegevoegd.

Beide voorstellen van resolutie werden samen behandeld.

(Tijdens de vergadering waren alleen de commissievoorzitter en commissiesecretaris fysiek in de commissiezaal aanwezig. De vaste leden, plaatsvervangende leden en de toegevoegde leden van de commissie kregen de mogelijkheid om online aan de vergadering deel te nemen via het platform Zoom. Andere volksvertegenwoordigers konden alleen na motivering online aan de vergadering deelnemen.)

1. Toelichting door Hannelore Goeman

Hannelore Goeman schetst dat het voor veel studenten zware tijden zijn. Velen zijn halsoverkop moeten vertrekken van hun kot, zijn hun studentenjob kwijt en komen in financiële moeilijkheden. Dat zorgt voor mentale problemen en veel extra stress.

Veel hogeronderwijsinstellingen hebben de voorbije weken ongelooflijk werk geleverd om studenten zo goed mogelijk te helpen. Maar veel studenten stonden er de voorbije weken alleen voor om de leerstof te verwerken: geen extra vragen aan de docent en geen overleg met medestudenten. Een interne bevraging van de Universiteit Gent leert dat 45 procent van de studenten aangeeft meer tot veel meer stress te ervaren dan voor de lockdown.

Sp.a wil absoluut niet dat deze moeilijke periode ook de toekomst van de studenten bepaalt, noch op het vlak van hun studiekansen, noch financieel, benadrukt het lid.

In het voorstel van resolutie wordt gevraagd om uitzonderlijk voor dit academiejaar alle studievoortgangmaatregelen te schrappen en om geen leerkrediet in rekening te brengen voor niet-verworven studiepunten bij de examens. De indieners willen dus heel uitzonderlijk het verbod om verder te studeren in een bepaalde richting opheffen.

De spreker maakt duidelijk dat studenten moeten slagen voor hun examens. Het voorstel van resolutie heeft niet de intentie om studenten gemakkelijk door te laten of de lat te verlagen. Het gaat niet om het geven van 20/20 of een gratis ticket voor het volgende academiejaar.

Studenten vragen wel om een eerlijke kans om verder te kunnen studeren na een bijzonder moeilijk semester en niet de prijs te moeten betalen in de vorm van het verlies van leerkrediet voor niet-geslaagde vakken die ze in abnormale omstandigheden moesten afleggen, of het verlies van hun studiebeurs. Veel studenten liggen daar vandaag wakker van en Hannelore Goeman heeft daar begrip voor.

De bedoeling van het voorstel van resolutie is dus niet de lat te verlagen, wel om de stress en de zorgen bij studenten te verlagen.

2. Toelichting door Koen Daniëls

Koen Daniëls zegt dat hij de ontwikkelaar van de enquête van 'Geef ons een stem', persoon AA., probeerde te contacteren. Maar degene die een stem wil krijgen, wil zelf anoniem blijven. Het lid noemt dat opmerkelijk. De spreker heeft een aantal afzenders van mails die hij heeft ontvangen, gevraagd of ze hem in contact konden brengen met de persoon of organisatie die de enquête heeft opgesteld. Het antwoord was steeds dat ze die niet kennen en enkel de enquête via mail hebben ontvangen.

De spreker schetst dit omdat er wekelijks vergaderingen plaatsvinden tussen het kabinet, het departement, VLIR, VLHORA en VVS. Volgens Koen Daniëls moeten politici ervoor opletten om niet de taak en rol van de verkozen studentenvertegenwoordigers onderuit te halen omwille van het feit dat persoon AA. een enquête online heeft gezet. Ook VVS heeft geen weet van de achtergrond van de enquête en een aantal punten ervan heeft geen grond.

Er zijn uiteraard studenten die ontevreden zijn omdat een aantal zaken anders lopen dan ze gewild hadden. Maar dat is iets anders dan niet gehoord worden, merkt Koen Daniëls op. Hij drukt zijn appreciatie uit voor VVS, die de juiste signalen capteert en doorgeeft.

De indieners van het voorstel van resolutie van de meerderheid hebben ook gewacht op het advies van VVS over het leerkrediet en de coronacrisis, dat op 25 mei verscheen, om de tekst af te werken.

Ook voor de hogeronderwijsinstellingen is het helemaal niet evident om alles georganiseerd te krijgen, benadrukt de spreker. De gewone lessen kunnen vervangen worden door videoconferenties, maar contact met studenten, monitoraatsessies, practica en dergelijke lukken niet of heel moeilijk. Zowel voor de instellingen als de studenten is de situatie dus niet evident.

De spreker wijst erop dat in het nooddecreet (decreet van 17 april 2020 over maatregelen in het hoger onderwijs voor het academiejaar 2019-2020 als gevolg van de coronacrisis (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 265)) al allerlei aspecten over het academiejaar werden geregeld, zoals het verlengen van het academiejaar en het aanpassen van de evaluatie. De communicatie tussen instellingen en studenten is daarbij cruciaal. Dat zal niet altijd en overal optimaal zijn, maar instellingen doen er alles aan om dit zo goed mogelijk te laten verlopen.

De indieners van het voorstel van resolutie hebben dus rekening gehouden met de input van VVS, maar ook van VLIR en VLHORA.

Koen Daniëls wil voorkomen dat studenten worden aangezet om een vak stop te zetten, wat volgens hem gebeurt als ze sowieso het leerkrediet terugkrijgen. Ook ten opzichte van de hogeronderwijsinstellingen, waar docenten alle moeite hebben gedaan om wel lessen te geven, is dat niet correct. Het zou het impliciete signaal betekenen dat de lessen niet goed waren.

De spreker zoomt vervolgens in op het derde punt van de vragen aan de Vlaamse Regering. Aan de studenten wordt de mogelijkheid gegeven om voor de opleidingsonderdelen die tijdens de corona-uitbraak werden gedoceerd voor de Raad voor betwisting inzake studievoortgangsbeslissingen overmacht door corona in te roepen na de tweede examenperiode.

Studenten worden dus wel degelijk aangemoedigd om mee te doen aan zowel de eerste als de tweede zitting. Op de stopknop duwen, betekent ook dat het vak naar

volgend academiejaar wordt meegenomen. Voor elk vak waarvoor nu op de stopknop wordt geduwd, verlengt de studieduur, merkt Koen Daniëls op.

Het eerste punt van het voorstel van resolutie gaat over de opleidingsonderdelen waarvoor de evaluaties niet konden worden georganiseerd. Normaal gezien moeten examens worden ingericht. Maar het is mogelijk dat in een instelling de evaluatie voor een vak toch niet kan plaatsvinden. In dat geval verliest de student het leerkrediet niet, maar worden ook de studietoelage en het studietoelagekrediet niet verminderd. De indieners hebben op dit moment geen indicaties dat evaluaties niet georganiseerd zouden worden, maar ze ondervangen de eventuele situatie.

Het tweede punt vraagt aan de Vlaamse Regering om in overleg te gaan met de hogeronderwijsinstellingen om een regeling uit te werken voor studenten die zich een tweede keer inschrijven voor opleidingsonderdelen die ze moesten stopzetten omwille van de coronacrisis. Hoe het stopzetten omwille van de coronacrisis wordt gedefinieerd, wordt overgelaten aan het overleg.

Het vierde punt is de vraag aan de Vlaamse Regering om goed te monitoren hoeveel dossiers binnenkomen bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. Indien nodig moet de raad versterkt worden, om ervoor te zorgen dat studenten tijdig een antwoord krijgen.

Koen Daniëls verwijst nog naar het standpunt van Comac dat alle studenten op alle vakken sowieso 10/20 moeten krijgen. Dat is bewust niet de keuze van de indieners.

3. Bespreking

Brecht Warnez wijst op het cruciale punt om studenten sterker te maken. Dat betekent ervoor zorgen dat ze volgend jaar kunnen aanvatten en succesvol kunnen afronden. Ze moeten worden klaargemaakt voor de arbeidsmarkt, zodat ze een goede en waardevolle job kunnen vinden die past bij hun opleiding.

Het is de bedoeling dat studenten zich ook in deze uitzonderlijke periode maximaal inzetten. Het is dan ook de bedoeling om hen op verschillende vlakken te ondersteunen. De minister heeft eerder al gewezen op het plan inzake mentaal welzijn en de spreker stipt ook het nooddecreet aan. Maar hij wijst ook op de oproep die zijn fractie enkele weken geleden lanceerde om stille studieruimtes in te richten.

Voor het lid is het belangrijk dat de universiteiten en hogescholen zelf een signaal gaven. Zij zullen mildheid tonen. Dat is niet in cijfers uit te drukken, maar de spreker veronderstelt dat zij zich maximaal zullen inzetten.

Brecht Warnez wijst erop dat de indieners van het voorstel van resolutie van de meerderheid nu geen maatregelen willen nemen over gevolgen die nog niet gekend zijn. Zij willen studenten wel zekerheid bieden, door formeel te beloven dat, als studenten door de coronacrisis negatieve impact hebben ervaren, ingegrepen zal worden. Dat zal gebeuren in overleg met de studenten en de instellingen.

Beide voorstellen van resolutie sluiten volgens het lid dicht bij elkaar aan, maar de indieners van de meerderheid spelen volgens hem iets minder paniekvoetbal.

Het voorstel van resolutie van Hannelore Goeman zal de studieduur verlengen, poneert Brecht Warnez. Bovendien meent hij dat het voorstel van resolutie van de meerderheid een stuk verder gaat, door corona als een vorm van overmacht expliciet toe te laten bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, door studenten bij de raad een goede rechtsbescherming te geven en door de raad te versterken als dat nodig zou blijken.

Sihame El Kaouakibi meent dat een belangrijk voorstel op tafel ligt. Het zijn ook voor studenten zware tijden, zeker als ze in grote mate afhankelijk zijn van hun studentenjob voor de financiering van hun studies en hun onderhoud. Ze hebben dus helaas andere zorgen dan hun examens afleggen.

Het moet volgens het lid wel stoppen om op de kap van de studenten een politiek spel te spelen. De soms gevoerde communicatie over het claimen wie wat op de agenda zet, is zij niet gewend. Dit onderwerp staat al lang op de agenda. Daarom niet op het publieke forum, maar achter de schermen wordt daar hard aan gewerkt.

Sihame El Kaouakibi is voorstander om in de toekomst veel sneller over partijgrenzen heen samen te zitten. Maar het startpunt moet dat wel mogelijk maken, merkt ze op. In dit geval is het vertrekpunt verschillend. De sp.a gaat uit van een algemeenheid en grijpt in op de academische vrijheid, een voor de spreker belangrijk te vrijwaren principe. Het is daarentegen wel belangrijk dat de Hogeronderwijsinstellingen helder en duidelijk communiceren. Daarom haar uitspraak dat vage uitingen zoals het begrip 'mildheid' voor studenten alleen maar een bron van extra stress zijn.

De studenten vragen geen cadeaus, enkel rechtvaardigheid en redelijkheid. Ook bij studenten die zich niet vertegenwoordigd voelen door VVS of 'Geef ons een stem' komt de vraag naar rechtvaardigheid naar boven. Ze begrijpen best wel dat sommige zaken niet in handen liggen van de beleidsmakers. Men kan ervoor kiezen om daarop in te grijpen, maar de indieners van het voorstel van resolutie van de meerderheid kiezen ervoor om de studievoortgangmaatregelen aan de instellingen over te laten, maar wel te vragen om daar zo snel mogelijk duidelijkheid over te scheppen.

Berichten van rectoren, zoals van de rector van de KU Leuven, die 'grading on a curve' gaan gebruiken voor de cijfers van het tweede semester, en daarbij niet alleen naar de cijfers van het eerste semester maar ook naar vorige cijfers kijken, bieden volgens de spreker goede oplossingen.

De oproep van Hannelore Goeman kan volgens de spreker wel het mentale signaal inhouden dat de lat naar beneden wordt gehaald. Uit gesprekken met studenten leert *Sihame El Kaouakibi* ook dat studenten niet morgen een oplossing willen, maar willen weten hoe het na de eerste of tweede zit eraan toe zal gaan en hoe ze kunnen strijden voor de studietoelage en het leerkrediet. Zij vragen dus niet om algemene maatregelen en het hele jaar te kunnen meenemen, maar om te kijken naar wat er nu gebeurt tijdens de coronacrisis.

De studenten zullen de blok van hun leven moeten presteren, hoe moeilijk het ook is, maar de indieners van het voorstel van resolutie van de meerderheid willen hen perspectief bieden. Dat kan mits een goede uitwerking van de vragen aan de Vlaamse Regering die nu voorliggen en mits een goede communicatie door de Vlaamse Regering, maar zeker ook door de onderwijsinstellingen.

De spreker wil nu perspectief bieden en de mogelijkheid creëren om de overmacht-situatie te erkennen. Nu gaat overmacht alleen over ziekte en de examenregeling, terwijl het volgens het lid ook moet gaan over studenten die niet de mogelijkheden hebben om de nieuwe lesmethodes te volgen of geen studeerplek hebben gevonden. Niet alle gemeenten en steden hebben stille ruimtes ter beschikking gesteld, dus studenten in een moeilijke thuissituatie of studenten die gewend zijn om samen met 'peers' te studeren, zitten in een situatie die het bijna onmogelijk maakt om in de blok voluit te gaan.

Tegelijkertijd is het belangrijk dat dossiers snel en correct behandeld worden. De procedure en de manier van indienen bij de Raad voor betwistingen inzake

studievoortgangsbepalingen moeten haalbaar zijn, niet alleen voor de verwerking maar ook voor de student. Per student zal het dossier bekeken moeten worden.

Studenten moeten doen wat ze kunnen, maar er wordt gezorgd voor mogelijkheden om de studietoelage niet te verliezen en het leerkrediet te behouden. Er is weinig vertrouwen tussen jongeren en politiek. Het is volgens de spreker ook aan de beleidsmakers om dat vertrouwen te herstellen.

Tot slot bevestigt zij nogmaals het belang om samen te werken en zij wil kijken hoe dat in de toekomst beter kan.

Kristof Slagmulder beaamt dat het vandaag moeilijk studeren is in het hoger onderwijs. Bij afstandsonderwijs moet nu eenmaal veel meer zelfdiscipline aan de dag gelegd worden.

Toch is Vlaams Belang er geen voorstander van om de studievoortgangsmatregelen of evaluaties te versoepelen. Dat zou zelfs in het nadeel zijn van de studenten. Het aanhouden van evaluatiemodaliteiten en studievoortgangsmatregelen zal er later ook voor zorgen dat werkgevers niet zullen twijfelen als ze een diploma zien dat in 2020 is uitgereikt.

Het lid verwijst naar een opiniestuk in Knack van Jonathan Holslag, hoogleraar aan de VUB, die stelt: "Want als we onze universiteitsstudenten ergens op moeten voorbereiden, dan is het een wereld waarin onzekerheid en stress eerder de regel dan de uitzondering zijn. Kijk naar de overheidsbegroting, de economie, de staat van de wereld en je weet waar we voor staan. Jongeren verliezen een deel van het comfort dat mijn generatie nog wel genoot. En dat is een harde vaststelling. Maar we ontnemen die jongeren nog meer kansen als we hen niet leren om stand te houden bij dreigingen, als we bij hen het inzicht, de wijsheid, de discipline en de durf niet ontwikkelen om die dreigingen te overwinnen."

Er moet inderdaad naar de studenten geluisterd worden en rekening worden gehouden met hun welbevinden. Klachten kunnen aangepakt worden via de psychologen waar onderwijsinstellingen meestal mee werken en via mental coaches. Universiteiten en hogescholen draaien op dat vlak al op volle toeren. Daarom wil het lid meer middelen vrijmaken voor sociale diensten in het hoger onderwijs.

Zijn fractie steunt ook de bevraging van VVS over het welzijn van de studenten en is positief over het ter beschikking stellen van openbare studieruimtes.

Een versoepeling van de studievoortgangsmatregelen ziet de spreker niet zitten. Studenten leren door een gepaste omgang met stress net een gezonde weerbaarheid aan te kweken. Het is zeker geen duurzame oplossing om de studievoortgangsmatregelen te verslappen en de lat lager te leggen. Dat gebeurt volgens het lid met het voorstel van resolutie van Hannelore Goeman.

Studenten moeten niet gepamperd worden, ze moeten vooral sterker gemaakt worden. Daar zullen ze later de vruchten van plukken. Zijn fractie zal het voorstel van resolutie van sp.a dan ook niet goedkeuren.

Vlaams Belang zit ongeveer op dezelfde lijn als het voorstel van resolutie van de meerderheid. De fractie zal dit voorstel dan ook goedkeuren.

Stijn Bex wijst nogmaals op de enorme impact van de coronacrisis op het leven van de studenten en op de grote inspanningen die geleverd zijn door instellingen, medewerkers en studenten.

Iedereen heeft via diverse kanalen de signalen gekregen dat deze periode ongevoelbaar moeilijk is voor de studenten. Studenten vragen geen vrijgeleide, maar om rekening te houden met hun situatie, en tot voor kort werden zij niet gehoord.

Op 20 mei 2020 werd in de plenaire vergadering een voorstel van resolutie goedgekeurd over het welzijn van studenten (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 325). Pas deze week wordt vooruitgang geboekt inzake de studievoortgangsmatregelen. Dat komt door het goede werk van VVS, merkt de spreker op, maar ook doordat individuele studenten een petitie organiseren en daarmee 23.000 handtekeningen verzamelen.

Stijn Bex vindt het flauw dat sommige leden de petitie willen minimaliseren. Wie wilde, kon vrij gemakkelijk contact opnemen met de organisatoren. Zowat alle fracties hebben ook met hen overleg gehad. Het lid vindt het fantastisch dat studenten die boodschap brengen. Zij verdienen het niet om afgeschilderd te worden als onruststokers of mensen met te weinig kennis van zaken.

De grote uitdaging is ervoor zorgen dat mensen die in normale omstandigheden een diploma hoger onderwijs zouden behalen door de coronacrisis niet uit de boot vallen en een diploma van hetzelfde niveau kunnen behalen. Dat is een bezorgdheid om de individuele kansen van de studenten, maar ook een bezorgdheid voor de samenleving als geheel, stelt het lid. Een grote uitval van studenten zou dramatisch zijn.

Stijn Bex vreest dat het misschien niet bij iedereen doordringt, maar corona is een grote ongelijkmaker. De studieomstandigheden zijn niet voor iedereen gelijk en niet iedereen heeft de financiële mogelijkheden om volgend academiejaar gewoon verder te studeren als dit jaar de resultaten tegenvallen.

De vragen van VVS en die 23.000 studenten zijn terecht, meent Stijn Bex. Over het psychisch welbevinden van studenten werd een voorstel van resolutie goedgekeurd. Hij hoopt dat de minister snel duidelijke en concrete maatregelen zal nemen. Maar het is ook nodig om de dubbele bestraffing te vermijden: niet slagen door corona en bovendien leerkrediet verliezen of een gewenst vak niet kunnen volgen.

Het is volgens het lid goed dat de meerderheid stilaan het vizier van richting verandert. Minister Ben Weyts had enkele weken geleden nog een heel andere benadering. Hij benadrukte vooral dat het problematisch zou kunnen worden dat studenten niet worden georiënteerd naar de richting die hen beter past en dus de ambities wat moeten bijstellen.

Stijn Bex is tevreden dat er een opening is om mildheid te laten heersen in plaats van gestrengheid. Dit is niet de tijd om de jongeren eens goed te leren hoe hard het leven wel kan zijn, zodat het in de toekomst alleen maar beter kan worden. Als die redenering vandaag zou worden toegepast op de ondernemers is de helft van de horeca failliet, merkt het lid op. Dus wordt dat niet toegelaten omdat het een uitzonderlijke situatie is en worden uitzonderlijke maatregelen genomen.

Er zijn volgens Stijn Bex nuances te maken bij het voorstel van resolutie van sp.a, maar het is wel belangrijk om ver genoeg te durven gaan.

Het eerste punt van het voorstel van resolutie van de meerderheid is volgens de spreker voor de hand liggend. Als examens of evaluaties niet kunnen plaatsvinden of niet georganiseerd kunnen worden, mag de student daar zeker geen leerkrediet door verliezen. Hij vraagt of dit administratief geregeld kan worden of dat daar een decreetswijziging voor nodig is.

Een vraag die in dit voorstel van resolutie niet wordt beantwoord, is of studenten die zich opnieuw moeten inschrijven, ook opnieuw inschrijvingsgeld zullen moeten betalen. Dat lijkt de spreker onrechtvaardig indien een examen niet kon plaatsvinden.

Over het tweede punt is, zo blijkt, vooral nog veel overleg nodig. Wat is de definitie van een stopgezette opleiding? Het lijkt bijna een aanmoediging om studenten hun studies te laten stoppen, want dan zijn er gunstiger maatregelen dan wanneer ze die voortzetten. Hij begrijpt uit de toelichting van de indieners dat dit niet de bedoeling is, maar vraagt toch meer verduidelijking.

Voor de opleidingsonderdelen die in het tweede semester gedoceerd werden, wordt de mogelijkheid gecreëerd om na de tweede zitting overmacht in te roepen bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. Dat gaat voor Stijn Bex niet ver genoeg. Studenten blijven daardoor nog altijd in een zeer grote onzekerheid en het komt niet tegemoet aan hun vragen.

Zijn vrees wordt enkel groter na het horen van de definitie van het begrip overmacht. Er wordt gezegd dat het afhankelijk kan zijn van het feit of in de gemeente van de student al dan niet een studieruimte wordt georganiseerd, om overmacht te kunnen inroepen. Het lid pleit voor voorzichtigheid bij het definiëren van overmacht. Hij ziet het risico dat voor studenten die al in een moeilijker situatie zitten en door corona nog meer kans hebben om niet te slagen, deze maatregel het corona-effect nog zal vergroten. Met een brede definitie van overmacht slaagt elke welgestelde student die zich goed kan laten omringen bij de procedure erin om de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen te overtuigen. Wat doet de student die zich al maanden aan zijn lot voelt overgelaten, geen contacten heeft die hem bij de procedure kunnen helpen en mentaal al gedeeltelijk heeft afgehaakt? Hoe zal deze student de overmacht bewijzen?

Het lijkt de spreker nuttig om te bekijken hoe de aanpak duidelijker gedefinieerd kan worden.

De indieners van het voorstel van resolutie van de meerderheid stellen voor dat – na de eerdere positieve beslissing om de mogelijkheid in te bouwen om de examenperiodes later te laten plaatsvinden – studenten na de tweede zitting massaal een beroep kunnen indienen. Hoe gaat men ervoor zorgen dat de procedures op een zeer korte tijd worden afgewerkt, want de studenten moeten ook op een goede manier kunnen beginnen aan het volgende academiejaar?

Stijn Bex waarschuwt nu al voor grote onduidelijkheid, waar opnieuw de studenten het slachtoffer van zullen worden.

Het is goed dat een stap wordt gezet in de richting van de vragen van de studenten. Het zou beter zijn om duidelijkere regels te maken en meer in te zetten op de individuele begeleiding van de studenten die dreigen uit de boot te vallen, want het lid vreest anders drama's.

Hannelore Goeman is tevreden dat ook de meerderheid eindelijk een voorstel doet en meent dat het initiatief van haar fractie en de 23.000 studenten die de oproep van 'Geef ons een stem' ondertekend hebben daartoe bijgedragen hebben.

Het voorstel van resolutie van de meerderheid gaat minder ver dan haar voorstel, stelt het lid. Er wordt alleen voorgesteld om geen leerkrediet of studietoelage te verminderen als een examen niet kon doorgaan. Het gaat niet om een schrapping van alle studievoortgangsmaatregelen, maar het wordt case per case bekeken, waarbij de studenten overmacht kunnen inroepen bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. Hannelore Goeman vraagt zich af of dat zal

werken en geen overdaad aan zaken bij de raad zal veroorzaken. Op welke basis zal worden geoordeeld of er sprake is van overmacht?

Maar dit is beter dan niks, aldus het lid. Zij zal dan ook het voorstel van resolutie van de meerderheid steunen, maar betreurt wel dat er niet kon worden samengewerkt over de grenzen van meerderheid en oppositie. Misschien was dan een gemeenschappelijk voorstel van resolutie mogelijk, wat een beter signaal was geweest in deze crisistijden.

Hannelore Goeman zegt dat ze al heel vaak heeft moeten horen dat de jeugd niet geëngageerd is. Nu laat een grote groep jongeren hun stem luid en duidelijk horen. Op een moment dat er bij de jongeren weinig vertrouwen is in de politiek zetten zij wel de stap naar de volksvertegenwoordigers om aandacht te vragen voor hun probleem. Dat toont aan dat de democratie werkt, benadrukt het lid, en het is dan ook jammer dat er wat meewarig over wordt gedaan.

De spreker bevestigt het essentiële werk van VVS, want representatie is belangrijk, maar zij acht het ook positief dat studenten die in de problemen dreigen te geraken hun stem laten horen.

Het doel moet volgens Hannelore Goeman zijn om de impact van corona op het leven van studenten weg te nemen. Dat gaat zowel over de mentale en financiële impact als over de impact op de studiekansen.

Examens zullen altijd stress met zich meebrengen en studenten moeten natuurlijk discipline opbrengen om te studeren, maar men moet zich eens proberen voorstellen wat het betekent om te moeten studeren in een klein appartement, samen met broers en zussen. Het is goed dat allerlei initiatieven worden genomen om stille studieruimtes in te richten, maar er is geen garantie dat dit overal zal gebeuren.

Er moet volgens Hannelore Goeman alles aan gedaan worden om te voorkomen dat de coronacrisis de bestaande ongelijkheid nog groter maakt.

Het voorstel van sp.a is om de studievoortgangsmatregelen uitzonderlijk te schrappen. Deze maatregelen worden over een heel jaar bekeken. De spreker verwijst naar de regel van de KU Leuven dat een student niet mag voortstuderen als hij niet voor 30 procent van de opgenomen studiepunten geslaagd is. Het tweede semester zal dit jaar, omwille van corona, uitzonderlijk zwaar doorwegen. Zij vreest dat een groep studenten die wel het perspectief hebben om verder te studeren, maar in het eerste jaar – dat sowieso al een zoektocht is – door corona de deur definitief gesloten ziet om de studie van hun dromen te volgen.

De overmachtclausule die de meerderheid voorstelt, zou niet nodig zijn als de algemene regel zou gelden dat uitzonderlijk studievoortgangsmatregelen geschrapt worden en leerkrediet niet in mindering wordt gebracht.

Vertrouwen is goed, maar in deze situatie zijn garanties beter, meent de spreker, om de toekomst van studenten niet te hypothekeren. Er is geen duidelijkheid hoe overmacht zal worden ingevuld en of alle klachten op tijd kunnen worden behandeld.

Hannelore Goeman zal het voorstel van resolutie van de meerderheid steunen, omdat het belangrijk is dat vandaag een stap wordt gezet, maar ze vreest dat het niet ver genoeg gaat.

Het grote verschil tussen de twee voorliggende voorstellen van resolutie is volgens *Koen Daniëls* dat de sp.a pleit om voor alle studenten voor alle niet-verworven opleidingsonderdelen alle leerkrediet terug te geven, dus ook voor vakken afgelegd

in het eerste semester. Dat doen de indieners van de meerderheid absoluut niet, wat dat impliceert een collectieve studieduurverlenging. Een tweede verschil gaat over het vrijstellen van studenten van alle studievoortgangsbewakingsmaatregelen en volgtijdigheidsmaatregelen die zouden voortvloeien uit niet-verworven opleidingsonderdelen. Ook dat betekent een collectieve studieduurverlening, waar de meerderheidsfracties uitdrukkelijk niet in meestappen, beklemtoont het lid. Dat is in het belang van de student, van zijn ouders – die meestal de financiers zijn – en in het belang van het hoger onderwijs, dat wel degelijk inspanningen levert.

Koen Daniëls dankt de oppositiefracties om het voorstel van resolutie van de meerderheid te steunen.

Het lid wijst erop dat het gaat om een voorstel van resolutie en geen voorstel van decreet. De concrete uitwerking zal moeten gebeuren in de latere teksten van de Vlaamse Regering. Daarover moet ook overleg gevoerd worden met de hogeronderwijsinstellingen, geeft hij mee. Vandaar dat nu een voorstel van resolutie voorligt met concrete aanbevelingen.

Er wordt gezegd dat het evident is dat het leerkrediet niet verloren gaat als examens niet konden plaatsvinden. Dat is ook de redenering van de indieners en VVS, maar de vraag is of daarvoor het decreet aangepast moet worden. In de Codex Hoger Onderwijs staat dat de instellingen verplicht zijn om evaluaties te organiseren. Volstaat de vaststelling dat ze niet konden plaatsvinden door overmacht of moet nog een regelgevend initiatief genomen worden? Daarom staat het eerste punt in het voorstel van resolutie, verduidelijkt Koen Daniëls.

Een regeling uitwerken voor studenten die zich een tweede keer inschrijven, moet in overleg met de hogeronderwijsinstellingen, schetst de spreker. De inschrijvingsgelden behoren tot de autonomie van de instellingen.

Het klopt volgens de spreker niet dat enkel vermogende studenten een beroep zullen doen op de derde aanbeveling. Hij verwijst naar artikel II.285 en volgende van de Codex Hoger Onderwijs en naar de website van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, waar een modelformulier voor overmacht is te vinden. Dat kan elke student invullen, meent Koen Daniëls.

De staving van de overmacht moet nog worden bekeken, maar de meerderheid wil vooral studenten aanmoedigen om deel te nemen aan de tweede zit. Alle leerkrediet zomaar teruggeven, zet studenten aan om niet deel te nemen aan de tweede zit. Dat wil de meerderheid absoluut vermijden.

Het is vanuit het perspectief van professor Holslag, met zijn leeftijd en levenservaring, misschien gemakkelijk, maar het lid heeft ook oog voor eerstejaarsstudenten in het hoger onderwijs. Zij moeten nog alles uitzoeken. Inzake zelfstandigheid is er een verschil met een laatstejaarsstudent die aan een masterproef werkt.

Daarom wordt niet gekozen voor collectieve maatregelen. Volgens Hannelore Goeman zorgen collectieve maatregelen voor duidelijkheid en moeten er dan geen afwegingen gebeuren, maar dat zou de motivatie van de studenten kunnen ombuigen.

Koen Daniëls stipt aan dat hij niets tegen geëngageerde studenten heeft, maar hij kan zich niet van de indruk ontdoen dat er ook politieke motieven zaten achter het initiatief van student AA. VVS geeft met het advies van 25 mei en tijdens het wekelijks overleg met het kabinet ook signalen. Op basis daarvan werd overleg georganiseerd.

De lat wordt uiteraard niet lager gelegd, benadrukt de spreker. Dat staat niet in het voorstel van resolutie van de sp.a en zeker niet in dat van de meerderheid. Instellingen zullen wel nagaan hoe de gemiddelde cijfers evolueren. Zij deden dat ook al voordien en soms worden dan op bepaalde vragen coëfficiënten toegepast. Dat behoort tot de autonomie van de instellingen en ze zullen dat ook bewaken, meent de spreker.

Sihame El Kaouakibi volgt de opmerkingen van Hannelore Goeman en Stijn Bex. Het doel is hetzelfde: deze crisis mag de kansencrisis niet groter maken. Uit de voorbije jaren blijkt ook dat het voor studenten niet evident is om bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen een procedure aanhangig te maken zonder ondersteuning.

Het is nodig om snel duidelijkheid te scheppen en perspectief te bieden. Er zijn tussen de instellingen ook verschillen inzake ondersteuning en begeleiding van studenten. Het is van belang dat instellingen onderling leren, waarbij studenten en de overheid de druk kunnen opvoeren. Het is echt het streefdoel dat studenten na een mislukte eerste zit deelnemen aan de tweede zit, maar dan is wel extra begeleiding en ondersteuning nodig. In de gesprekken over de uitwerking van de resolutie moet voldoende aandacht zijn voor de extra ondersteuning voor de tweede zit. Het is de verantwoordelijkheid van de instellingen om dat goed aan te pakken en een extra inspanning te leveren. Het lid heeft er wel vertrouwen in dat de uitwerking in die richting zal lukken. Het gaat erom om nu perspectief te bieden en zo snel mogelijk duidelijkheid te brengen in de uitwerking.

Studenten die in een moeilijke thuissituatie zitten en die geen uitweg hebben, zouden dit moeten kunnen inroepen als een deel van de overmachtsituatie, meent *Sihame El Kaouakibi*. De huidige overmachtclausule moet absoluut verruimd worden, maar dat moet nog geconcretiseerd worden.

Brecht Warnez doet niet mee met het bestempelen van goede of slechte studentenverenigingen. Het zijn geëngageerde studenten naar wie geluisterd wordt. Er is door de meerderheid op regelmatige basis contact met VVS. De opmerking dat de studenten niet gehoord worden, is volgens het lid dan ook inhoudsloos.

Uit de gesprekken bleek ook dat de studenten niet vragen om generiek alle studievoortgangsbewakingsmaatregelen te schrappen. Dat zal dan ook niet gebeuren.

Het lid is van mening dat het begrip overmacht gemotiveerd moet worden. Een nalatige student zal overmacht door de coronacrisis niet kunnen inroepen, maakt de spreker duidelijk. Maar nu snel een strikte definitie geven, zou nefast zijn, meent *Brecht Warnez*, want dan ontstaat het risico dat een groep vergeten wordt. Er kunnen een aantal parameters vastgelegd worden, maar er is vertrouwen nodig in de expertise van de raad.

De spreker is blij dat iedereen dezelfde doelstelling heeft: mogelijke discriminatie door de coronacrisis vermijden.

De doelstelling is wellicht ongeveer dezelfde, veronderstelt *Stijn Bex*. Hij vraagt dan ook om de beste instrumenten in te zetten om dat doel te bereiken.

Hij heeft er begrip voor dat dit nog niet de fase is waarin volledig uitgewerkte teksten op tafel liggen. Hij geeft wel een suggestie mee om te vermijden dat de overmachtprocedure tot chaos zou leiden. Met een verklaring op eer met een aantal rechtvaardigheidsgronden zou veel administratieve overlast en onrust bij studenten voorkomen kunnen worden.

Bij de coëfficiënten waarnaar Koen Daniëls verwees, zijn volgens de spreker de studenten die door corona mindere resultaten halen, minder gebaat dan studenten die in vrij comfortabele omstandigheden konden studeren en een normaal studie-resultaat haalden.

Zoals van bij het begin van de coronacrisis duidelijk is, steunt Groen elk constructief voorstel om mensen te helpen, besluit Stijn Bex.

4. Stemmingen

Het voorstel van resolutie van Hannelore Goeman, Katia Segers en Conner Rousseau over het garanderen van de studiekansen op langere termijn voor studenten hoger onderwijs in het licht van de coronacrisis wordt verworpen met 2 stemmen tegen 12.

Het voorstel van resolutie van Koen Daniëls, Brecht Warnez, Sihame El Kaouakibi, Annabel Tavernier, Loes Vandromme en Karolien Grosemans over maatregelen om de gevolgen van de coronacrisis voor de studievoortgang in het hoger onderwijs op te vangen en te monitoren wordt unaniem aangenomen met 14 stemmen.

Karolien GROSEMANS,
voorzitter

Stijn BEX
Brecht WARNEZ
Koen DANIELS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
VUB	Vrije Universiteit Brussel
VVS	Vlaamse Vereniging van Studenten